สู่หนึ่งทศวรรษหลังวิกฤตเศรษฐกิจ: ได้เรียนรู้และปรับปรุงอะไรบ้าง?

ดร. ธาริษา วัฒนเกส
ผู้ว่าการ
ธนาคารแห่งประเทศไทย

สัมมนาวิชาการประจำปี 2549
มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)
9 ธันวาคม 2549

หัวข้อนำเสนอ

I. บทนำ

II. บทเรียนจากวิกฤตเศรษฐกิจ/การเงิน ปี 2540/41

III. การบริหารจัดการความเสี่ยงหลังวิกฤตของ ธปท.

IV. การบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อรับมือกับความท้าทายในอนาคต

มุ่งมั่นพัฒนา สร้างคุณค่าเพื่อไทย

ปัจจุบัน เศรษฐกิจไทยขยายตัวต่อเนื่อง เสถียรภาพในประเทศอยู่ในเกณฑ์ดี

Real GDP growth

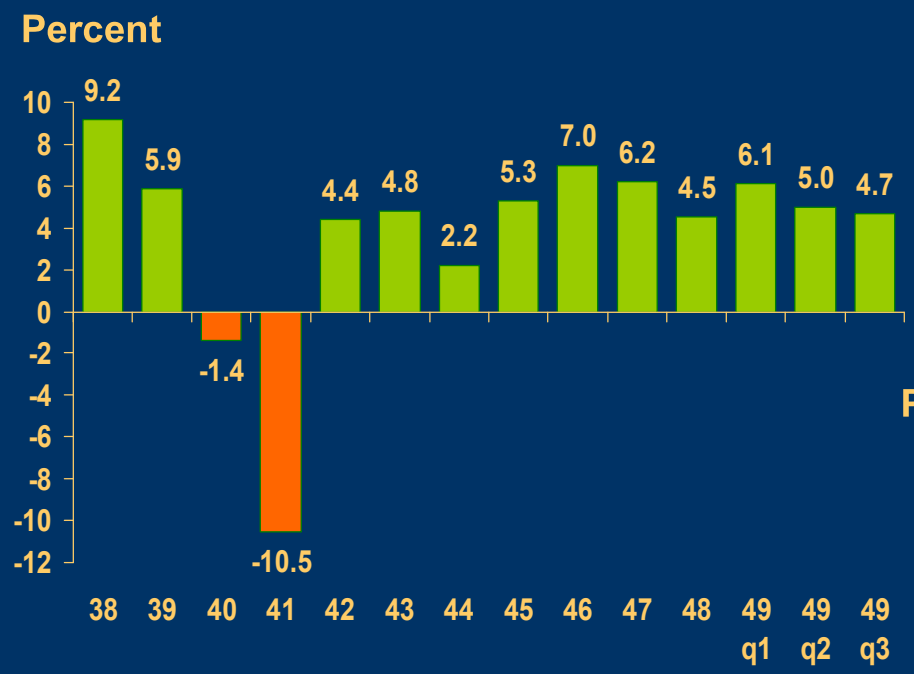

Source: NESDB

Inflation

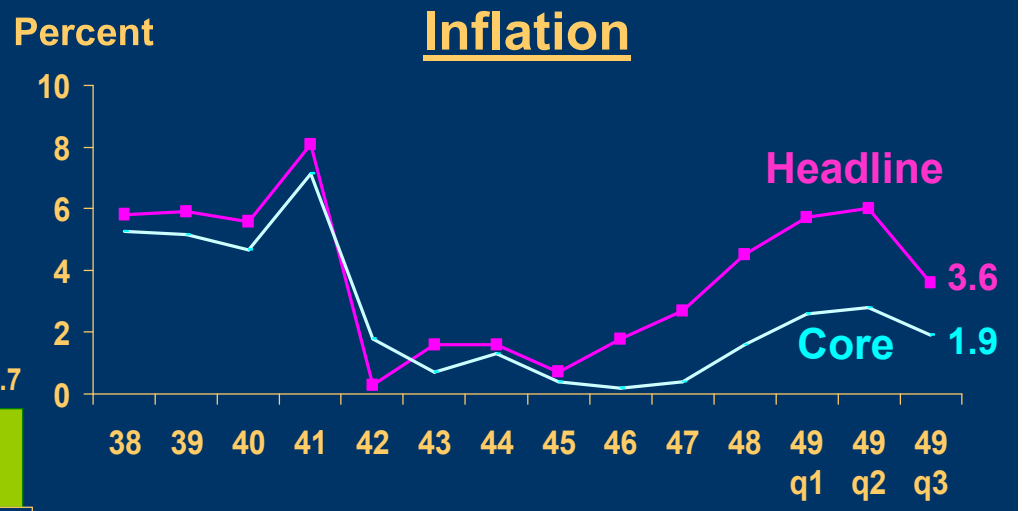

Unemployment

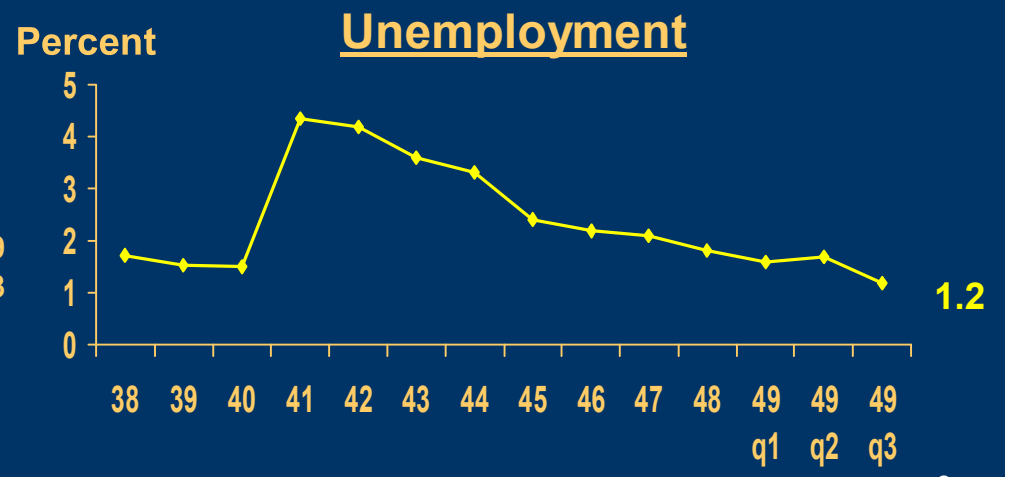

มุ่งมั่นพัฒนา สร้างคุณค่าเพื่อไทย

เสถียรภาพด้านต่างประเทศอยู่ในเกณฑ์มั่นคง

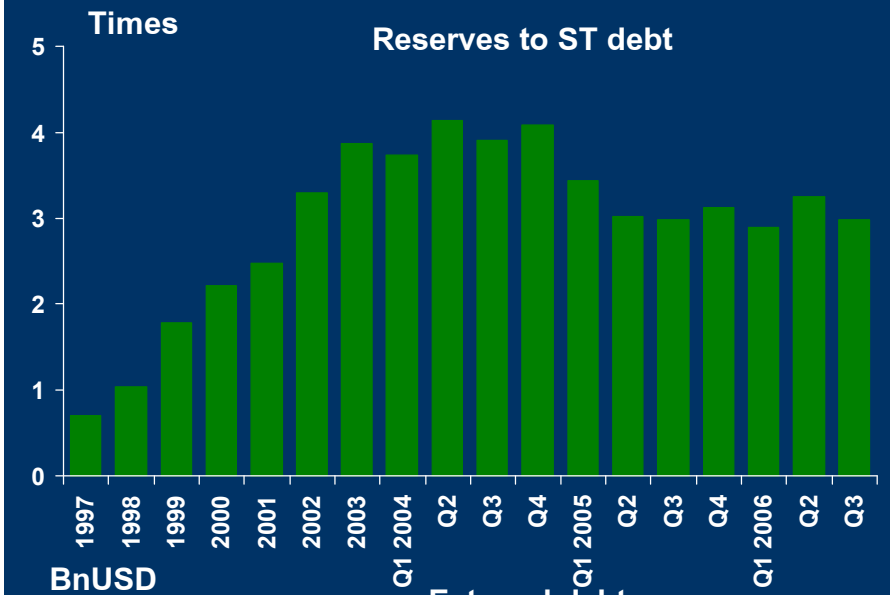

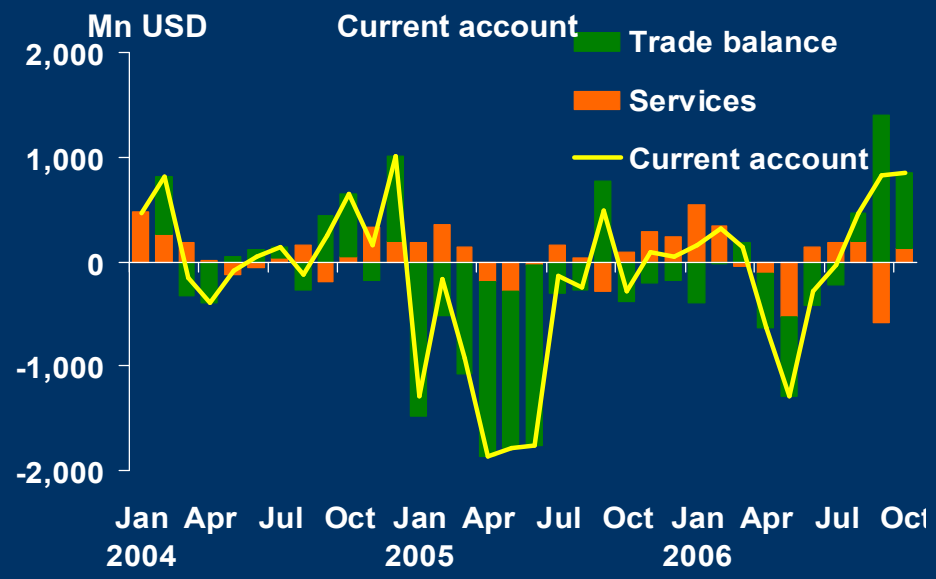

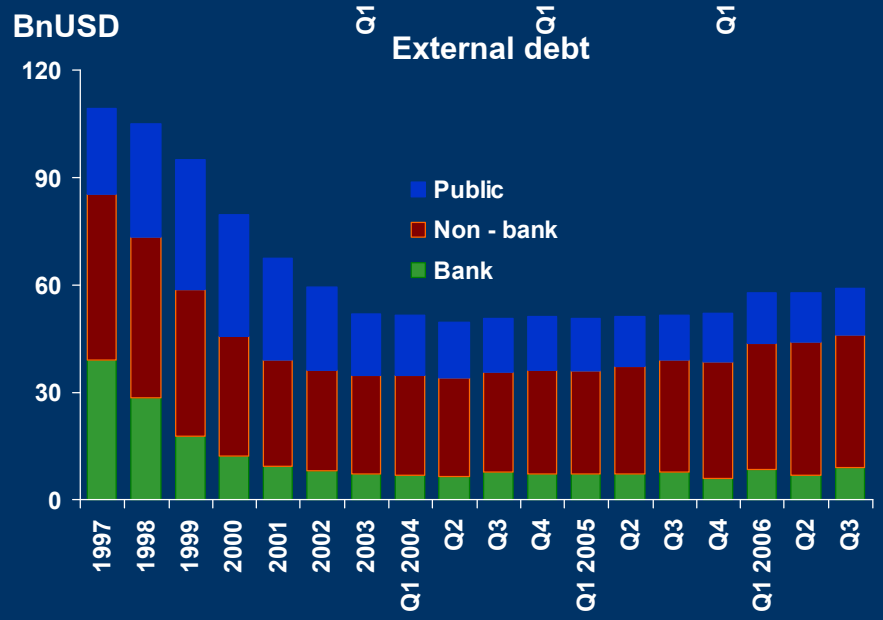

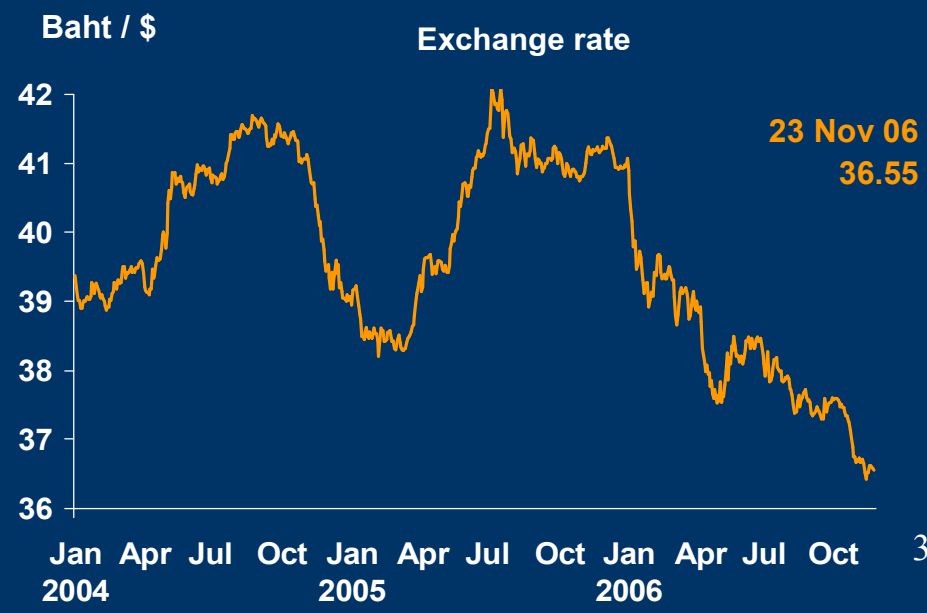

มุ่งมั่นพัฒนา สร้างคุณค่าเพื่อไทย

ภาคธนาคารพาณิชย์มีเสถียรภาพ

Net Profit and Non-Performing Loan

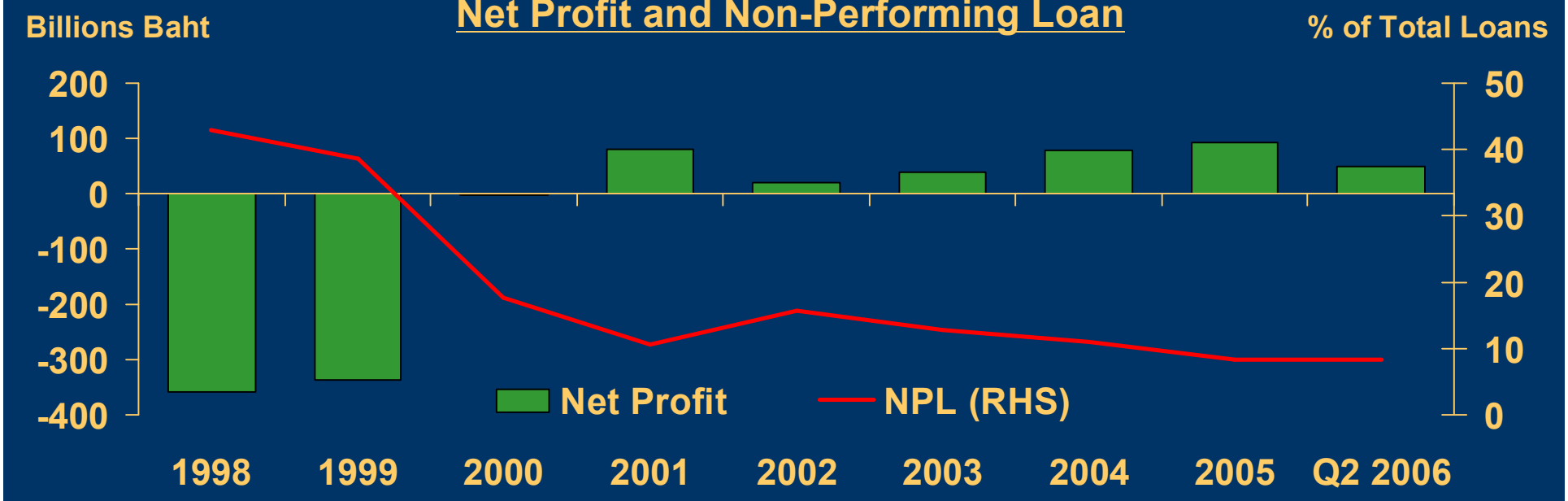

Return on Assets (ROA) and BIS ratio

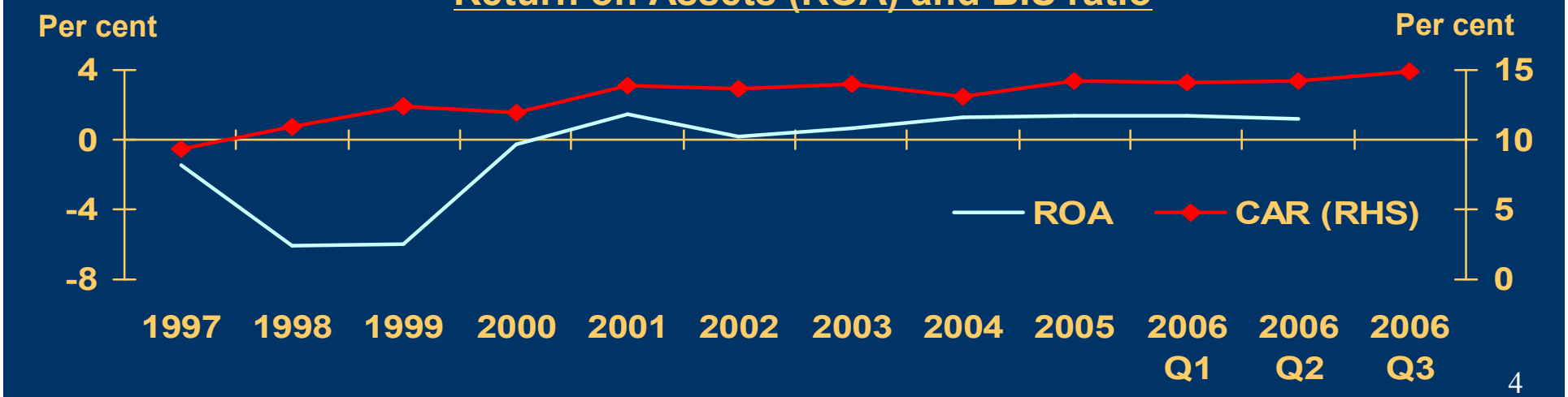

ยังต้องบริหารความเสี่ยงเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจของประเทศ

- วิกฤตเศรษฐกิจเกิดขึ้นได้เสมอ หากเศรษฐกิจขาดภูมิคุ้มกัน
  - วิกฤตเศรษฐกิจเกิดขึ้นได้กับทุกประเทศ
  - วิกฤตเศรษฐกิจเกิดซ้ำได้
- วิกฤตเศรษฐกิจทุกรูปแบบ เกิดจากการสะสมของความเสี่ยง
- การบริหารความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ ต้องมองไปข้างหน้า ควบคู่ไปกับการเรียนรู้จากอดีต

II. บทเรียนจากปี 2540

สาเหตุบางส่วนของวิกฤต

- ความพยายามที่จะพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาค โดยมีมาตรการรองรับไม่เพียงพอ
- กรอบการดำเนินนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน นโยบายการเงิน และนโยบายเงินทุนเคลื่อนย้าย ไม่สอดรับกัน
- ระบบการกำกับดูแลสถาบันการเงินมีจุดอ่อน
- ระบบฐานข้อมูลไม่เพียงพอ

ความเสี่ยงที่สะสม

- Currency mismatch
- Maturity mismatch
- Concentration risk
- Over-leverage
- Over-expansion

III. การบริหารความเสี่ยงหลังวิกฤตของ ธปท.

(1) ปรับกระบวนการกำหนดนโยบายสำคัญของ ธปท.

(2) บริหารความเสี่ยงในด้านของการดำเนินนโยบายการเงิน

(3) บริหารความเสี่ยงในด้านของการดูแลความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนและทุนสำรองระหว่างประเทศ

(4) บริหารความเสี่ยงในด้านของการกำกับดูแลสถาบันการเงิน

(5) ปรับปรุงระบบฐานข้อมูล

(6) ผลักดันโครงสร้างพื้นฐานของระบบการเงิน

(1) การปรับกระบวนการกำหนดนโยบายสำคัญของ ธปท.

ตั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกร่วมเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการนโยบายการเงิน คณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงิน และคณะกรรมการระบบการชำระเงิน เพื่อ

- สร้างกระบวนการตัดสินใจที่มีระบบ และการ คานอำนาจผู้ว่าการฯ
- มีความรับผิดและชอบที่ชัดเจน (Accountability)
- มีความโปร่งใส

(2) การบริหารความเสี่ยงในด้านของการดำเนินนโยบายการเงิน

- มีMandate+ กระบวนการที่ชัดเจนตามกรอบInflation Targeting
- มีการวิเคราะห์ความเปราะบางของเศรษฐกิจมหภาค 7 ด้าน
  - เสถียรภาพด้านต่างประเทศ
  - ภาวะธุรกิจอสังหาริมทรัพย์
  - สินเชื่อของระบบสถาบันการเงิน
  - สถานะทางการเงินของภาคครัวเรือน
  - สถานะทางการเงินของภาคธุรกิจที่มิใช่สถาบันการเงิน
  - ภาวะตลาดการเงิน
  - ฐานะด้านการคลังและหนี้สาธารณะ

(3) การดูแลความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนและทุนสำรองระหว่างประเทศ

- ลอยตัวค่าเงินบาทแบบมีการบริหารจัดการ (Managed float)
  - ดูแลความผันผวนของค่าเงิน โดยไม่ขัดกับแนวโน้มในระยะยาว
- มีทุนสำรองระหว่างประเทศ ที่กระจายตัว (Diversified) และเพียงพอ

(4) การบริหารความเสี่ยงในด้านของการกำกับดูแลสถาบันการเงิน

- เปลี่ยนจาก Compliance-based เป็น Risk-based supervision
- เน้นธรรมาภิบาลของสถาบันการเงิน
- กำกับดูแลสถาบันการเงินตามมาตรฐานสากล
  - การตรวจสอบแบบรวมกลุ่ม (Consolidated supervision)
  - การเตรียมพร้อมการนำใช้ Basel II
- มีแผนแม่บทของระบบสถาบันการเงิน
- ยึดหลักความถูกต้อง ท่ามกลางกระแสความกดดันทางการเมือง

(5) การปรับปรุงระบบฐานข้อมูล

- มีฐานข้อมูล (DMS) และระบบบริหารข้อมูล
- ได้เข้าสู่มาตรฐาน SDDS
- มีระบบสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า

(6) การผลักดันโครงสร้างพื้นฐาน

- ได้จัดตั้ง Credit bureau เพื่อเป็นศูนย์ข้อมูลกลางในการบริการข้อมูลสินเชื่อและข้อมูลลูกหนี้
- พัฒนาตลาดเงินตลาดทุน เพื่อให้มีความลึก และเป็นทางเลือกในการออมและการระดมทุน
- สร้างความร่วมมือกันในภูมิภาค: CMI, ABF

IV. การบริหารความเสี่ยงเพื่อรับมือกับความท้าทายในอนาคต

- วิกฤตเศรษฐกิจมักจะ evolve ไปตามวิวัฒนาการของโลกที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว
- การบริหารความเสี่ยงเศรษฐกิจในระยะต่อไป ต้อง ทันการ และรับมือกับความเสี่ยงหลากหลายรูปแบบได้

IV. การบริหารความเสี่ยงเพื่อรับมือกับความท้าทายในอนาคต (ต่อ)

หลักการทั้งสำหรับภาครัฐและเอกชน:

- ติดตาม ประเมิน ควบคุมความเสี่ยงอย่างใกล้ชิด
- เน้นการป้องกัน และแก้ปัญหาแต่เนิ่นๆ
- อิงกลไกตลาดและเน้นบทบาทของภาคเอกชน (ทรัพยากร/ความสามารถของภาครัฐมีจำกัด+lag)
- เน้นธรรมาภิบาล ความพอดี มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน

IV. การบริหารความเสี่ยงเพื่อรับมือกับความท้าทายในอนาคต (ต่อ)

ในส่วนของ ธปท.

- ดำเนินการต่อเนื่องในมาตรการบริหารความเสี่ยงและธรรมาภิบาล
- มาตรการเพิ่มเติม
  - กำหนด sequencing และ speed ของการผ่อนคลายด้านเงินตราต่างประเทศ และภาคสถาบันการเงินอย่างระมัดระวัง
  - ประเมินความแข็งแกร่งของระบบการเงิน และระบบสถาบันการเงินอย่างเป็นระบบ(stress test)
  - เน้นการสื่อความ และการวางเป้าหมายของนโยบายให้ชัด เพื่อให้เอกชนมีโอกาสปรับตัวแต่เนิ่นๆ และทันต่อเหตุการณ์

IV. การบริหารความเสี่ยงเพื่อรับมือกับความท้าทายในอนาคต (ต่อ)

- ผลักดันโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มเติม:
  - สถาบันประกันเงินฝาก (share ความเสี่ยงระหว่างภาครัฐและผู้ฝากเงิน ลด Moral Hazard)
  - พรบ. ธุรกิจสถาบันการเงิน (Consolidated supervision, PPA, PCA, Basel II) + อื่นๆ
- เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินนโยบาย
  - ปรับปรุงกลไกการส่งผ่านของนโยบายการเงิน เช่น Open Market Operation
  - ปรับปรุงการประเมินภาวะเศรษฐกิจ และแบบจำลองเศรษฐกิจ